Ч. 23 (13.568). Львів, неділя 28. січня 1934. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

В РОКОВИНИ 22. СІЧНЯ.

СВЯТОЧНИЙ ВЕЧІР Т-ВА „МОЛОДА ГРОМАДА“ У ЛЬВОВІ.

В салі „Української Бесіди“ відбувся вчора заходом „Молодої Громади“ Святочний Вечір, присвячений 15-літнім роковинам проголошення соборности України. У гарно прибраній емблемами і килимами та рушниками салі зібрались члени Т-ва і запрошені гості в числі 176 осіб.

Свято почалось рефератом п. *Володимира Темницького*, що говорив про акт злуки між ЗУНР і УНР, а опісля піддав критичній аналізі всі ті ухвали й рішення Української Національної Ради у Станиславові, які йшли, на його думку, в розріз із святочно проголошеним і з ентузіязмом принятим у Станиславові актом про злуку. Реферат цей мав по правді дискусійний характер і надавався радше на зібрання правників, ніж на таке свято. До того прелеґент говорив точно півтора години і та його промова втомила до-краю і слухачів і його самого.

По рефераті виступив хор „Бандуриста“, що відспівав із запалом композицію Лисенка „На прю“. Диригував п. Плешкевич.

З черги відчитав *д-р Іван Німчук* жмуток споминів із побуту в Києві в часах Директорії і проголошення акту злуки на Софійській площі. Ті спомини, наче фільмові знимки, освітлювали різні сторінки життя в столиці України і дали слухачам змогу застановитись, чому вислід наших змагань за самостійність і соборність був такий трагічний.

На закінчення відспівав хор „Бандуриста“ нар. пісню „Гей на горі там женці жнуть“ в композиції Ф. Колесси, після чого піднялась уся саля зі своїх місць і відспівала національний гимн.

—o—

Криза в югословянському уряді.

З Білгороду повідомляють, що югославянський президент міністрів Срскіч зголосив димісію цілого кабінету. Король приняв димісію і доручив голові урядової партії Узуновичові скласти новий кабінет. Причиною уступлення дотеперішнього уряду були непорозуміння внутрі уряду а також між урядом і скупштиною у фінансових справах, головно з приводу нового податкового проєкту, якого міністр скарбу не хотів відкликати, хоча господарські кола вважали його катастрофальним. Крім того є непорозуміння в справі притягнення до співпраці опозиції, що стоїть поза парляментом. Річ певна, що криза в югославянському уряді не причиниться зовсім до зміни дотеперішньої політичної системи.

Більшовицький промисл.

На приказ найвищого прокуратора в Москві арештовано управителів фабрики обуви „Октябр“ з причини кепського виробу фабрикатів. Сконфісковано 13.000 пар чобіт, нездалих до ужитку. Арештовані стануть перед надзвичайним трибуналом для поборювання господарського саботажу.

—o—

Комісія для розгляду афери Ставіського.

ПАРИЖ, 26. I. На засіданні реґулямінової комісії палати депутованих радили над внесенням деп. Ібарніґаре про створення парляментарної комісії задля переведення доходжень в афері Ставіського. Премієр Шотан знову спротивився такій комісії, годячись тільки на евентуальне створення позапарляментарної комісії, зложеної з депутованих, сенаторів і вищих урядовців. Він зазначив, що уряд подасться до димісії, якщо депутовані приймуть внесення деп. Ібарніґаре.

ПАРИЖ, 26. I. ПАТ. Реґулям. комісія палати депутованих приняла 14 голосами проти 11 внесення на покликання позапарляментарної комісії для розгляду справи Ставіського. Вечором дискутовано над складом тієї комісії і числом її членів. Соціялісти домагалися, щоби окрім парляментаристів увійшли до комісії представники судівництва, які надали би праці комісії обєктивний характер, усуваючи з нарад політичні пристрасти.

—o—

Двобій через Ставіського.

ПАРИЖ, 26. I. ПАТ. Сьогодні вранці на одному спортовому майдані в Парижі відбувся двобій між б. представником палати депутованих адвокатом Гесом і адвокатом Бейнексом. Зміняно 4 стріли з пістолетів на віддаль 25 метрів. Противники не погодилися. Двобій був відгомоном афери Ставіського, бо адвокат Гес статтею, яку оголосив в „Парі Міді“ адвокат Бейнекс, закидуючи Гесові, що він використовував свої політичні впливи для Ставіського, почувся ображеним.

—o—

Замісць півтора тисячі пів міліона.

ПАРИЖ, 25. I. ПАТ. Знавці ювилери, покликані до оцінки заставів ославленої „Кредіт Мінісіпаль“ в Байон, де ділав Ставіський, ствердили, що каса виплатила пів міліона франків під застав нашийника перел, оціненого на 600 тисяч франків, який на ділі варта тільки 1.500 фр. Подібно була в іншім випадку каса позичила 1 міліон франків, приймаючи в застав з дорогоцінности, оцінені на 1 міліон 200 тисяч франків, коли справжня їх вартість доходить тільки до 37.000 фр.

Судова влада арештувала урядовця Коґена, що оцінював вартість заставів. Коґен заявив підчас арештування, що незабаром його слідами підуть інші визначні люди.

—o—

Територіяльні війська В. Британії.

ЛЬОНДОН, 26. I. ПАТ. На основі офіціяльної статистики бранка до британських територіяльних військ у 1933 р. дала 31.205 вояків або на 13.000 менше ніж попереднього року. З початком п. р. територіяльні війська В. Британії числили 125.721 вояків і 7.015 офіцирів.

Гітлерівці розторощать монархістів.

БЕРЛІН, 25. I. ПАТ. Монархістична акція в Німеччині зустрілася з енерґійним спротивом провідників гітлерівської партії. На вчорашніх зборах старої гітлерівської ґвардії поодинокі промовці виступали з пересторогою супроти монархістів, що партія не стерпить дальшої політичної роботи реакціонерів і застосує найгостріші протиміри. Бурмістр Магдебурґа Ляйфт заявив, що гітлерівці розторощать монархістів подібно, як це зробили з комуністами і соціялістами, як тільки рушать пальцем.

—o—

Новий етап більшовицької політики на Україні.

З приводу наміченого перенесення осідку уряду УССР з Харкова до Київа.

Львів, 26. січня 1934.

Ще 23. січня ц. р. принесла була Польська Агенція Телеграфічна (ПАТ) вістку з Москви такого змісту:

„Оголошено тут (у Москві) постанову Центр. Викон. Комітету Сов. України, на основі якої столиця тієї держави в осені ц. р. буде перенесена з Харкова до Київа".

Вістка дуже коротка, але в найвищій мірі сенаційна. В деяких українських колах вона розбудила сентимент до тієї більшовицької постанови. „Там — мовляв — ще не так зле під національним оглядом, коли переносять столицю УССР до осередку українського національного руху, тобто до Київа" — думали собі деякі наші настроєві громадяни. Думали так, не зважаючи на незвичайну інтензивність кривавої діяльности диктатури Постишева в УССР. До такої настроєвости та сентименталізму причинилась у значній мірі стилізація телеграми ПАТ-ої.

В європейській пресі ця сама вістка мала зовсім іншу стилізацію, а одночасно мала один маленький додаток, який відразу давав ключ до правдивого зрозуміння тієї більшовицької постанови та до належної її інтерпретації. Наведемо цей комунікат за швайцарським французьким щоденником „Журналь де Женев" з 23. січня. Він виглядає так:

„Москва, 22. січня. Постановою Центрального Виконавчого Комітету УССР рішено перенести столицю Української Совітської Республики з Харкова до Київа. Перенесуть її найближчої осени. Конгрес комуністичної партії України приняв те саме рішення. **Воно має на меті наблизити український уряд до важних хліборобських осередків України".** (Підкреслення наше — Ред.).

На основі останнього речення цього комунікату вже дуже легко зробити такий висновок: Промислові райони України більшовики вже цілковито опанували та підчинили всеціло Москві при допомозі Харкова. Тепер те саме хочуть зробити з хліборобськими районами України і тому переносять столицю до Київа. Отже і старий Київ, серце України, джерело українського національного руху воююча і панююча тепер постишівщина рішила теж перетворити у джерело червоного московського централізаторського експерименту та заложити в ньому операційну базу для основної експльоатації хліборобських теренів України. Коли так, то ясно, що в звязку з постановою перенести столицю УССР з Харкова до Київа не можна даватись поривати ніяким сентиментам ні романтичним настроям, а навпаки треба хіба непокоїтись за дальшу долю Київа, як осередку українського національного життя і колиски українських культурних і взагалі національних цінностей.

Подаючи в комунікаті про перенесення столиці УССР з Харкова до Київа підкреслене вгорі речення швайцарський кореспондент тим самим виявив, що добре орієнтується в політичних відносинах СССР. Зате кореспондент ПАТ-ої або не орієнтувався в цьому більшовицькому політичному маневрі, або свідомо вистилізував свою вістку так, щоби ввести дезорієнтацію в прилюдній опінії щодо намірів і тенденцій більшовиків на Україні.

Зате дня 25-го січня ц. р. вийшла з Москви в тій самій справі ще одна вістка, яка появилася і в польській пресі, а яка є вже більше вичерпуючою та подає політичні мотиви обговорюваного більшовицького потягнення. Дослівний текст її такий:

„Перенесення столиці Совітської України з Харкова до Київа стоїть у звязку з наміченим новим територіяльним поділом України, а саме: на рільничу частину з Київом на чолі і промислову з Харковом, при чому промислові округи мають бути підчинені безпосередньо Москві. Давніші губернії Харківська і Катеринославська з Донецькою вугляною кітловиною мають бути під безпосередньою управою Москви. Новий поділ має на ціли розбити суцільність українського національного руху".

Інформації добрі і навіть до деякої міри вичерпуючі. Треба в них тільки справити деякі недокладности. Перш за все з підкресленням мусимо ствердити, що весь український важкий і легкий промисл уже давно сцентралізований у Москві. Там находяться управи всіх промислових підприємств і копалень, які є на Україні. Навіть цукровий трест має свій осідок у Москві. Отже не зважаючи на те, що Харків лежить у самому осередку великого українського промислу, він не є кермуючим центром цього промислу. Він уже від ряду літ є тільки одним з більших промислових міст у СССР.

Колись більшовики вибрали собі були на столицю УССР Харків саме тому, що в ньому мали надію опертися на російський промисловий пролетаріят, занятий в українському промислі. Харків-же лежить у найбільше упромисловленій частині України і ще перед війною був фактично осередком українського промислу. По кільканацяти роках більшовицької централістичної політики, коли всі нитки українського промислу скупчились поза Харковом, у Москві, перебування т. зв. українського більшовицького уряду в Харкові є нонсенсом. Щож йому там робити, коли він не має ніякого голосу ні впливу на ціле промислове середовище, в якому живе?

Одначе такий мотив напевно не був би вистарчаючим для більшовиків у справі перенесення столиці, якби не інші, глибші причини цього їхнього рішення. Перш за все вони завзялися за всяку ціну зліквідувати Київ як фактичний осередок і джерело національного життя і руху на Україні. І тому переносять туди столицю з цілим її передовсім поліційним апаратом і політичними централями. Крім того з Київа московській урядовій експозитурі буде далеко лекше вести далі експльоатаційну хліборобську політику на Україні. Ціле Правобережжа — цеж один великий лан, це хліборобський варстат, який не знає і таких великих стихійних нещасть у хліборобстві як Лівобережжа. До того Київ під комунікаційним оглядом відповідає далеко краще потребам постишівської диктатури та її рухливости на Україні ніж відповідав Харків. У Харкові пролетаризували Україну, в Київі мають намір її добивати.

Та ми глибоко віримо, що більшовицькі як виявлені так і затаєні наміри щодо цілковитого згноблення України й українського національного руху цілком нереальні. Бо й їм ніколи не вдасться ні скувати ні тим більше поневолити живу українську душу ніякими, хочби й якими нелюдськими засобами.

Перенесення столиці УССР з Харкова до Київа є таким чином новим етапом більшовиків у боротьбі з українською нацією. Самозрозуміле, що з тієї боротьби вони ніколи не вийдуть переможцями.

В. М.

По широкому світі.

— Німецький міністер внутр. справ видав розпорядок, на основі якого кандидати на становища державних урядовців мусять виказатися знанням стенографії. Державні урядовці у віці нижче 38 літ обовязані навчитися стенографії до жовтня ц. р.

— На еспанських університетах страйк триває дальше. В Севіллі прийшло до студентських маніфестацій, які поліція втихомирила шаржою.

— Югославянський премієр Сркіч зголосив димісію кабінету, яку король приняв, доручуючи місію складення нового кабінету деп. Узуновичові.

— Суд у Данціґу засудив на два місяці вязниці сина б. віцепрезидента сенату Ґеля за образу президента Німеччини Гінденбурґа, якому закинув зраду німецького народу.

— **Славний літак „Колюмбія"**, який тричі перелетів понад Атлянтиком, згорів підчас пожежі в гангарах у місцевости Вільмінґтон у стейті Делявара.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 28. СІЧНЯ 1934.

БАРБЕЙ Д'ОРЕВІЛІ. 12)

Кармазинова завіска.

Вона приходила рівномірно, а проте ніколи не позбулась свого першого остраху. Час не мав на неї такого впливу як на мене; повторювана небезпека не загартувала її. Вона залишалась мовчазна, навіть на моїх грудях, часом ледви промовила кілька слів, — взагалі не була балакуча. Коли-ж пізніше, я завдяки успіхові звик до небезпеки і почав розмовляти з нею спокійно як з любкою про те, що ми вже пережили, про той нерозяснений і облудний її холод, що не покидав її навіть у моїх обіймах, — коли я звертався до неї з тими своєрідними для кохання неситими „чому?", вона відповідала мені тільки протяжними пестощами. Її уста лишились німими на все — окрім цілунків. Є жінки, що кажуть: „Я гублю себе для тебе"; інші кажуть: „Ти будеш помітувати мною" — все це тільки на ріжні лади висловлена фатальність кохання.

Але вона не промовила ні словечка. Дивна річ! Ще дивніша людина! Альберта робила на мене враження міцної мармурової статуї, що пекла якимось внутрішнім огнем. Я сподівався, що прийде хвилина, коли мармур нарешті розтопиться від того жару, але він не втратив своєї цілкости.

Дальші ночі вона не була відданіша ні говіркіша і, дозвольте вжити церковного виразу, була так само „тяжка на сповідь" як першої ночі. Щонайбільше міг я добути якесь одне слово з тих уст, від яких пянів тим більше, чим холоднішими і байдужнішими бачив їх удень. Проте і ці обривчасті слова не розяснювали вдачі тієї дівчини, що здавалась мені таємнішим сфінксом, ніж усі Сфінкси, що виринали передімною юрбою в тій кімнаті ампірового стилю.

— Добре, капітане, — перебив я йому ще раз — але якийсь кінець мусів прийти? Ви-ж людина сильна, а всякі сфінкси це казкові потвори. Дійсність не знає їх і ви до сто чортів мусіли переконатись, що сиділо у надрах цієї козир-дівки!

— Кінець! так, кінець прийшов — відповів Брассар, спускаючи раптом шибу, начеб його широчезним грудям забракло повітря, щоб докінчити своє оповідання. — Ні, надри, як ви кажете, цієї дівчини таки не розкрилися. Наше кохання, наш звязок, наша інтриґа — можете назвати це як хочете — дала нам чи точніше: дала мені, враження, яких я ніколи більше не зазнав з жінками дорожчими мені, ніж та Альберта, що може й не кохала мене і що її може й я не кохав! Я ніколи не зрозумів якслід, що я відчував до неї, а вона до мене, хоч усе те тяглося більш як шість місяців. За тих шість місяців я зрозумів одне: що можна зазнати щастя, якого уявити собі не можемо за молодих літ. Я зрозумів щастя тих, що мусять ховатись. Я зрозумів насолоду таємниці у змові, що навіть без надії на успіх, робить із людей непоправних змовників.

Альберта за столом своїх батьків увесь час залишалась тією самою Інфантою, що так мене вразила від першого дня. На її неронівськім чолі, під чорним аж синім волоссям, що своїми кучерями звисало до самих брів, не було й сліду грішної ночі, ніодної червоної плямки. Я намагався бути так само непроникливим як вона та певно зрадив би себе десять разів, якби мав біля себе спостережливих людей. Гордо і майже похітливо насолоджувавсь я у глибині всього свого єства думкою, що ця пишна байдужість належить до мене і що для мене таїть вона всі низини пристрасти, якщо пристрасть взагалі може колинебудь бути низька!

Ніхто крім нас на світі не знав цього і ця думка була солодка. Ніхто, навіть мій приятель Людовик Менг, супроти якого я став стриманий, відколи став щасливий. Він мабуть здогадав усе, бо і він зробивсь такий самий і не розпитував мене. Я почав підтримувати з ним давні близькі зносини: проходи бульварами у звичайному однострою й святочному, гру в імперіял, фехтування, пунч. Боже мій! коли знаєш, що щастя у постаті дівчини-красуні, з серцем, що наче кусає від жаги, приходить до тебе рівномірно що другу ніч тої самої го-

ЩО ТАКЕ КОРПОРАТИВІЗМ?

(Кореспонденція з Риму.)

Від п. Лявра Майнарді отримали ми інформаційну статтейку на тему корпоративного ладу, яку містимо з уваги на її актуальність. — *Прим. Ред.*

Мусоліні виголосив у Високій Палаті („Альта Камера") промову, якою майстерно закінчив обширну дебату італійських сенаторів над законом, що встановляє корпоративний устрій. Таким робом Італія находиться на порозі практичної реалізації нового устрою, яким Італія вперше зпоміж усіх народів реформує економічне життя, захитане ві заломанням капіталізму. Італійські громадяни стоять щойно тепер перед своєрідним здійсненням фашизму, який з реалізацією т. зв. категорійних корпорацій рішуче входить в ціле економічне життя, у своїй власній економічній формі, що творить доповнення до політичної доктрини.

Цікаво буде й Вашим читачам познайомитись бодай у кількох рядках зі схемою науковото змісту корпоративізму. Адже ця справа стоїть на черзі дня в цілому економічному світі і треба пізнати систему, яка намагається в тому світі заступити знемощілий капіталізм та повернути захитану економічну рівновагу.

Корпоративізм у фашистівському устрою не означує вмішування держави в господарське життя, лише „корпораційну" діяльність держави. Бо справді, держава вмішується до господарки лише тоді, коли вона економічному життю чужа. У фашистівському устрою держава є регулятором. Її завданням є зрівноважувати приватну ініціятиву в інтересах колективу.

І як капіталізм — зусилля індивідуального підприємства — доконче потребував лібералізму, так гармонію почину одиниці з інтересами колективу отримується, згідно з засадами корпоративізму, у корпорації.

Отже корпоративізм відмежовується і від лібералізму і від комунізму, який змагає до централізації, і до крайної колективізації. Корпоративізм находиться — між цими двома доктринами — у точній середині, де, як кажуть мудрці, панує розум.

Таксамо у корпоративізмі — як і капіталістичному лібералізмі — приватна ініціятива є підставою економіки. Проте ця підстава вже не є диспотичним володарем положення, а в точних пропорціях і залежно від необхідности країни вона вливається в економічний організм нації.

Але корпоративний експеримент не може бути перенесений „іпсо факто" в кожну країну. До цього необхідна політична підготовка.

Для корпоративізму необхідна політична ментальність така, щоб кожний громадянин почував себе частиною держави. Багацтво мусить бути трактоване як засіб, а не як ціль, а перше місце займає — дух!

Лявро Майнарді.

Рим, 23. січня 1934.

Преса в Данії й у нас.

Данія має на 3 і пів міліона мешканців 273 щоденники, значить: один щоденник припадає там на 13.000 мешканців. Ті щоденники мають 1,200.000 прим. накладу, себто один примірник газети припадає на 2.9 мешканців.

Кажете, що це фантастичні цифри і ми чогось подібного ніколи не осягнемо? А не забувайте, що Данія є таким самим рільничим краєм, як наша Галичина чи Волинь і що там тому пятьдесять літ розходилася преса дуже слабо. А за пятьдесять літ дійшли данці до того, що нині уже що третій мешканець Данії є передплатником щоденного часопису!

Беріть приклад з того селянського народу і поширюйте й у вас друковане слово! Поможіть нам поставити „Діло" на належній висоті!

Сензація підозрілого походження.

Чеський русофільський часопис про звязки полк. Е. Коновальця з німецькими чинниками.

„Курер Львовскі" і „Хвіля" принесли того самого дня, в чч. з 27. ц. м., ту саму „сензацію" у буквальному тексті: „власну кореспонденцію" з Праги, про ревеляції чеського часопису „Народні Лісти" на тему звязків полк. Евгена Коновальця з німецькими офіціяльними чинниками. Подаючи нижче зміст тої статті з інформаційного обовязку, трудно стриматись від сумнівів про її характер: передовсім звертаємо увагу, що „Народні Лісти", орган чеських націонал-демократів (Крамаржа), є найбільш москвофільським чеським часописом з найбільш ворожими супроти всіх українців тенденціями. З „Народніми Лістами" втримують теж звязок закарпатські „русскі", яким залежить на дискредитуванні українців в очах чеського уряду і які в цьому напрямку дали вже не один доказ своєї спеціяльної етики. Один уступ статті „Нар. Лістів" про диверсійну, інспіровану німцями, акцію українців (Коновальця) на Закарпатті („щоби робити прикрости чехословацькому урядові") зраджує досить виразно руку московських закарпатських донощиків. Цікаво теж, що з усіх польських ґазет ту обемисту звістку принесли в буквальному тексті згадані на вступі два львівські щоденники, з яких один не цурається найгірших наклепів на українців, другий — на гітлерівців. Ця подиву гідна гармонія „власних кореспондентів" ендецького й сіоністичного часопису також не причиняється до збільшення довіря до її віродостойности. Кожному українцеві, що читає ті інформації, відразу стає ясно, що змішаний там горох з капустою, речі, які не мають з собою ніякого звязку: напр. проблема розвалу Совітів та пропаґандивної протичеської (?!) акції... на Закарпатті! Манія представляти українців взагалі як чиїхнебудь „аґентів" — відома відавна...

Стаття у „Народніх Лістах" з 23. ц. м. це ніби кореспонденція їх берлінського кореспондента. Починається вона від ствердження, що „українська проблема викликує зацікавлення в Німеччині."

При нинішній системі міжнародніх відносин стало ніби звичаєм мати в резерві ґрупу, яка завсіди готова зробити капітальну прикрість одній з „високих договірних сторін". Німці гляділи на українців як на придатний матеріял чи то проти Польщі, чи проти Совітів, залежно від обставин.

Німецький плян створити самостійну Україну з гетьманом Скоропадським на чолі (?!) є знаною річю (хіба лише для кореспондента „Народніх Лістів" — прим. Ред.). Скоропадський і його прихильники позискали нині притулок у Німеччині (не нині, а від кінця 1918 року! Отже це ніяка „сензація", тим більше, що право асилю прислугує політ. еміґрації в усіх культурних краях світу! — Прим. Ред.). Але поруч зі Скоропадським ріс і вплив його суперників, прихильників галицько-української ідеї (що це за звір та ідея?! Добре булоб нам галицьким українцям пояснити! — Прим. Ред.). Показалося кориснішим рахувати на ту ґрупу, тому, що вона мала відразу дві цілі! 1) на випадок німецько-польського конфлікту та ґрупа мала викликати повстання у Галичині на задах польської армії (цікаво булоб знати, як наївненький автор статті уявляє в нинішніх часах „на задах армії" повстання! — Прим. Ред.). Найсильнішим провідником тої ґрупи є саме Коновалець, б. старшина австрійської армії (чим був полк. Коновалець в рр. 1917/19 на Україні — про це, видно, даний „ревелятор" не має зеленого поняття — Прим. Ред.). Довірено йому зорганізувати сітку галицько-українських аґентур і він знаменито вивязався.

Однак останні відвідини Коновальця в Берліні мали вислід цілком інший. Сам такого висліду не очікував. До його зустрічі з головними гітлерівськими чинниками не дійшло (недавно ми читали іншу „ревеляцію" саме — про зустріч Е. Коновальця з Ґерінгом. — Прим. Ред.). Стрінувся з начальним інспектором тайної поліції Дільсом та полк. Райхенавом. Не розмовляли з ним як з представником пертрактуючої сторони, а з людиною, якій дають службові прикази. Передовсім доручено йому стримати всяку діяльність в Польщі, головно Галичині й до польського уряду відноситися якнайльояльніше (якже це погодити з цілою курерковою теорією про підложжа діяльности ОУН у краю?! — Прим. Ред.). Замісць того Коновалець має збільшити пропаґанду в Чехословаччині й Румунії, а саме на Закарпатті і робити прикрости чехословацькому й румунському урядові (що це за політ. акція „робити прикрости" комусь?! І які вигляди такої акції?! — Прим. Ред.). Таке є нинішнє зацікавлення німецьких урядових кол, які теж надзвичайно цікавляться становищем французької дипльоматії і франц. військового командування супроти Малої Антанти і Польщі. Цими справами має тепер занятися аґентура Коновальця („ausgerechnet" для цього німецькій дипльоматії і розвідці потрібні — українці! — Прим. Ред.).

Крім того Коновальцеві поручили зорґанізувати тайну політичну службу (?) у балтійських краях, у державах Малої Антанти й у Швайцарії. Має відкривати орґанізації з протигітлерівським характером і саботувати їх акції (?!) Задачу буде мати влекшену, бо значний відсоток членів його орґанізацій буцім то („podobno") віддавна є вже на поліційній службі більшости держав середньої Европи, дальше Польщі й балтійських країв. Коли Коновалець старався заперечити цьому, показали йому список його тайних співробітників у Галичині, які є на службі поліції у Відні, Празі, Братиславі і Букарешті, у Варшаві і Будапешті. Коновалець згодився і так від 1. січня став орґаном тайної німецької поліції, а його орґанізації службовим орґаном уряду Гітлера. Для зовнішньої декорації уладили для Коновальця як для політичного чинника бенкет, в якому взяли участь численні промисловці і політики, також Курсель, повновласник Розенберґа для українських справ. На бенкеті казалося багато про Велику Україну. Коновалець предложив таку програму: Німці мають взяти в свої руки ініціятиву в напрямку витворення протисовітського бльоку у зреформованій Лізі Націй. СРСР має бути політично ізольований в Европі. Мають порозумітися з сусідами Совітів, після чого забезпечити український національний уряд у зброю і муніцію, дати кредит на створення півміліонової армії, крім того дозволити на творення українських формацій на їх території. В заміну будуча вільна Україна дасть Німеччині низку корисних концесій, головно комунікаційних на 25 літ від часу, коли більшість держав признасть де юре Україну. Але все — мовляв — (кінчає чеський кореспондент) фантазія...

На самому кінці тих „ревеляцій" знову згадується про „німецьку службу", підкреслюючи тенденцію цілої тої „райберґешіхти": щоби скомпромітувати не так особу Коновальця, як і тих усіх, що навіть з нинішньою діяльністю полк. Коновальця не погоджуються, себто здескредитувати цілий український національний і протисовітський рух як платну німецьку аґентуру...

Японський демарш у Москві.

Як повідомляють з Токіо, японському амбасадорові в Москві Ота доручено урядово інтервеніювати в радянському уряді з приводу ворожих для Японії голосів провідних більшовицьких політиків. Ті голоси, що закидують Японії воєнні приготування на Далекому Сході, мали, як заявив Ода радянському урядові, крайнє провокаційний характер і можуть заколотити взаємини обох держав. Відповідь радянського уряду на ті заміти, уважають японські урядові кола вимнинаючою і невдоволяючою.

Добутий у місяці січні дохід з коляди, щедрівки, збірки, забав і ріжних імпрез треба віддати на поширення діяльности „Рідної Школи".

дини — то дні стають від цього прості та легкі!

— Але Альбертині батьки спали хіба сном сімох ефеських юнаків? — спитав я глумливо, щоб не виявити свого захоплення його оповіданням.

— Ви гадаєте, що я підшукую ефектів і вигадую? — сказав віконт. — Я не повісгяр, ні. Траплялось, що Альберта не приходила. Дарма, що двері були намащені і мягкі, мов вата, часом вони не відчинялись. Це був знак, що або мати її почула й озвалась до неї або батько запримітив, як вона йде навшпиньки. А отже Альберта, міцна голова, щоразу вміла найти привід: то нездужає, то шукає цукорниці без свічки, щоб нікого не збудити...

— Такі міцні голови трапляються частіше, ніж ви гадаєте, капітане — перечив я йому. — Ваша Альберта не була ні трохи міцніша за ту дівчину, яка щоночі впускала коханця вікном у кімнату своєї бабуні, хоч ця спала за завіскою. А що вони не мали сапянової канапи, то розташовувались попросту на килимі. Ви певно знаєте цю пригоду. Одного вечора, коли дівчина мабуть від великого щастя, зітхнула трохи голосніше, бабуся прокинулась і гукнула: „Що з тобою, дитинко?" Дівчина мало не зомліла на грудях свого коханця, а проте відповіла якстій: „Це моя шнурівка так притиснула мене, бабцю, коли я зігнулась, щоб найти голку на килимі".

(Продовження буде.)

Московська православна й монархістична пропаганда на Закарпатті.

Збірка грошей на прав. церкву ім. Миколи II. у Брюселі.

Надзвичайно цікава країна Закарпаття. Входить нпр. у склад демократичної республики, але є тереном — монархістичної пропаганди. Вона йде під плащиком православія, експортована зі союзної Югославії, але по суті це пропаганда чисто московська, з усіми запахами колишнього „Союзу Русского Народа“ та навіть з його старими провідниками. Хто не знає імени архимандрита Віталія із Почаївської Лаври? Імена провідників згаданої московської монархістичної організації, монахів Віталія й Іліодора, пролунали колись на цілу російську імперію. Це ж арх. Віталій із Почаївської Лаври деморалізував наших селян ріжними брошурами про те „Як жиди вживають християнську кров на мацу“ і т. п. погромними творами. Тепер він уже тут, на Закарпатті, „просвіщає“ нарід й наводить православних на путь істини, а ця істина криється у знаній формулі московської величі: „Самодержавіє, православіє й народность“, — цих трьох китах, на котрих держалася російська імперія. Колись в Почаєві, рівночасно з антипольською та антижидівською погромною аґітацією, велася аґітація проти мазепинства та сепаратизму. Але тут арх Віталій скромніший — веде боротьбу лише з мазепинством та унією. Проти жидів виступати не відважується, бо тут жиди досить зорганізовані та впливові, але проти українців і сміє і може. З кампанією проти українців тісно вяжеться й монархістична пропаганда. Ось перед нами минулорічний „Народный Русскій Календарь“ з малюнками церков і святих на обгортці. Але перегорнувши обгортку й вже на першій сторінці кидається в очі хрест, а під них: *Состоящій подъ Августѣйшимъ покровительствомъ Ея Императорскаго Высочества Великой княгини Ксеніи Александровны и почетнымъ предсѣдательствомъ Его Святѣйшества Патріярха Сербскаго Варнавы комитетъ по сооруженію русск. правосл. храма в Брюссель в память царя мученика Николая II*“.

Далі йде вже „архіпастирскоє посланіє“ до всіх православних руских людей, підписане: „Предсѣдатель Собора Архіереевъ и Архіерейского Синода Русской Православной Церкви за границей *Антоній*, митрополит Кіевскій й Галицкій“. (А щож тоді Денис? — М. О.).

Крім Антонія „посланіє“ підписало це поверх двацяти православних епископів москалів, що ганебно утікли за кордон, залишивши свою „паству без пастиря“, а тут за кордоном баламутять людей монархістичними ілюзіями. Голодне та безробітне населення Закарпаття не дуже то вже й поспішає жертвувати на „храм царя мученика“, що колись в знану дату 9. січня заказав стріляти у „православний русский народ“, що під впливом монархістичної пропаганди Віталіїв, Іліодорів та Ґапонів ішов до нього з образами й царськими портретами просити поліпшити селянську долю...

В календарі найдете оголошення про передплату на „*Царскій Вѣстникъ*“, *орган народного движенія за возстановленіе Престола православного царя Самодержца*“, а цей орґан справді передплачує немало темних, малограмотних православних батюшок на Закарпатті. Далі в нім найдете про „Іосафата Кунцевича“ уривок із повісти „Подъ гнетомъ унів“. Потому йде акафист Пр. Богородиці, а перед акафистом вміщений портрет короля Югославії Олександра, під котрим написано: „*Теперь онъ является защитникомъ Православной Церкви, какъ до войны Русскій Царь. Не главой Православной Церкви, какъ клевещуютъ враги, а Защитникомъ и первымъ сыномъ Ея*“.

Виходить, що одиноким оборонцем православія і православних людей був колись цар московський, а тепер тимчасово король сербський. От куди мусять звертатися очі православного населення Закарпаття!...

Треба обєктивно ствердити величезну енерґію і орґанізаційні здібности арх. Віталія. Він прийшов сюди без нічого, але осівшись на Пряшівщині, в епархії ґр.-кат. епископа Гойдича, щирого протектора всього московського, зумів закласти в Ладимирові православний манастир, досить добру друкарню при нім, де друкуються ріжні пропаґандивні книжки, календарі, часопис „Православная Карпатская Русь“, будує також „русскую семинарію“, що має стати за словами арх. Віталія — „розсадникомъ русской культуры й просвѣщенія!“

Що значить енерґія одного чоловіка!

Не диво, що місцева пряшівська москвофільська інтеліґенція, коли й не належить до православія, то майже вся співчуває йому. І нема нічого дивного, що гр.-кат. епископ Гойдич плентається у хвості за москвофільським православним рухом, піддержуючи церковними грішми москвофільську пропаґанду.

М. О.

Похорони бл. п. Андрія Кіфяка.

Косів, 22. I. 1934.

Як уже читачам „Діла“ відомо, підчас лещатарських змагань у Коломиї згинув траґічною смертю голова філії Карпатського Лещатарського Клюбу в Космачі, бл. п. **Андрій Кіфяк.** Смерть молодої, ідейної людини (причина її по правді досі не вияснена) покрила жалобою цілу Гуцульщину, зокрема всіх членів і приятелів лещатарства, що має тут дуже сприяючі вигляди до розвитку і вже зовсім поважний гурт гуцулів, горячих поклонників того гарного спорту. Не диво, що на похоронах Покійного зібралося понад 2.000 осіб, в тому поважна скількість делеґатів навіть з подальших сторін.

Похорони бл. п. А. Кіфяка відбулись у пятницю 19. ц. м. (на сам Йордан) у Космачі, куди перевезли його тіло. На ті похорони приїхали: голова К. Л. К. дир. А. Палій і член виділу К. Л. К. дир. В. Паньків зі Львова, голова коломийського „Сокола“ д-р В. Ганківський з дружиною, хор з Коломиї і численні делеґації спортових клюбів з цілої околиці. Сама Ворохта вислала 16 лещатарів, що прийшли на похорони на лещатах; філія К. Л. К. у Березові Нижному вислала 20 лещатарів під проводом п. Кузича.

Похорони почалися в домі бл. п. Кіфяка, який був круглим сиротою; батько його помер у війні, а небавком потім стратив він і маму. Підчас церковної відправи трембітало на подвірю 25 трембітарів, що робило незвичайне враження. А по відправі зложено домовину на санях, запряжених у три пари волів. Тут виступив о. парох, що виголосив прегарну прощальну промову, яка витиснула неодну сльозу в очах присутніх. Прощав Покійного як зразкового громадянина, як відданого своєму товариству спортовця, якому проводив з правдивою посвятою, як ревного працьовника Просвіти, Рідної Школи і кооперації.

По промові о. пароха рушили сани в останню дорогу. На домовині положено лещата. По обох боках домовини йшла почесна сторожа членів філії КЛК у Космачі; за домовиною ступала почесна чета й делеґації. Крім них йшли орхестра з Печеніжина, трембіти й велика маса людей.

Перед читальнею „Просвіти“ попрощав бл. п. Кіфяка голова читальні сердечними словами. По короткій відправі у церкві похід пішов у напрямі цвинтаря, де зайшов під сам вечір. Там над могилою прощав бл. п. Кіфяка голова КЛК дир. Палій, що вказав у гарній, з верве виголошеній промові на великі заслуги Покійного для лещатарського спорту на Гуцульщині.

З черги промовляв голова коломийського „Сокола“ д-р В. Ганківський, делеґат філії К. Л. К. у Ворохті п. В. Мочерняк, делеґат філії КЛК у Березові п. Кузич, від районової молочарні у Мишині дир. Колищук і інші.

Вже добре стемніло на дворі, як понеслося востаннє „Вічная память“ і люди стали поволи розходитись домів. Залишилась тільки могила бл. п. Кіфяка, а на ній гора вінків від ріжних українських установ.

•

В суботу 20. ц. м. всі лещатарі з Ворохти в числі 16 перед поворотом домів відвідали ще на лещатах свіжу могилу свого товариша. Перед нею відмовили коротку молитву і відспівали „Видиш брате мій“, після чого промови

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 28. СІЧНЯ 1934.

С. ГАЙДУЧОК.

ЛИСТ У ХАРКІВ.

Дорогий Readboy! То Ти, як пишеш, на Холодну Гору в Харкові випровадився? Міркую собі, що вона щось у роді нашого довоєнного Клепарова у Львові. Певне забаглося Тобі мати під самим порогом лещатарські терени, як колись у 1918 р. мав парк Кілінського. Пишу лещатарські терени й лещата, бо Твій Батько, бодай у моїй приявї, ніколи не поправляв назви. А він мабуть також знавець мови був.

Згадав я той, для нас, так недавній час, якто на цілий Львів українці дві пари лещат мали! Нас трьох пробувало їх поломити, а таки признати мусиш, що „Олуф“ найбільший розмах у зїздах мав. Тай торговців спортовим приладдям: аж один — Розенман при Академічній вулиці. Лещата й санки (памятаєш як на Залізній воді нас викинуло і санчата „давсери“ ми позбирали — як ріпе в лісі) — зі Стирії спроваджував. Футболеві черевики просто з Англії.

Нині ж? — Куди не поступиш, замагають вистави лещатарських причандалів. Вже й українці-ремісники, як Палюх, Томчук, Андрущак у Львові виконують зразково лещата. Ба не тільки у Львові, але в Хирові — Горбовий, у Сколім і т. д. Навіть наші крамниці тим приладдям торгують.

За 25 літ такий великий лещатарський скок.

Саме в мене в руках Твоя стаття про лещатарські шляхи коло Львова з 1912 р. Надбиякі зміни! До колишньої бурси УПТ — тепер захисту СС. Василіянок при кінці Потоцького нема чого вибиратися, хоча в 1927 р. відбувалися там наші перші змагання. До самого залізничого шляху камениці стоять, а при громівни зникли такі любі Тобі терени. Залишилася Кортумівка, Залізна Вода, Погулянка, Кайзервальд. Та там щодня такий натовп буває, як у вас, у Харкові, перед харчевими маґазинами.

Тож бігаємо на Медову Печеру, у винницькі ліси, на Чортівську Скалу, брюховицький ліс, Грибовичі. І тут немає спокою. Що неділі крикливе місто.

От хочаб нині. Перший день Різдва. Правда, Ти там відвик за святах визнаватися. Напишу виразніше: 7. I. 1934.

Святочний сніжок посипує стару ожеледу, немилосерно ліпить слід лещат. Пригадує, що людина приземне сотворіння, а ми робимо перший слід у ліси Бенедиктинок за Чортівську Скалу. Перерізали осиротілі окопи з 1919 р. і серед тиші ліса попали на слід серни. Він то завів нас у скалища верху. А там саму серну заглянули. У покинутім каменоломі обгризала на корчиках пупінки.

Почулися голоси, піднесла голову, втягнула воздух, послухала хвилинку, повернула головою до нас тай далі взялася за своє разове снідання.

Враз занепокоїлася. Відгомін голосів зростав. На добре стала оглядатися. З трудом поступила в глибокому снігу кілька кроків вперед і зникла між смерічками.

Ми за пару хвилин занепокоїлись і здуувались також. Перед нами під скалою сани в одного коня. Розставлений стіл. На ньому правдивий тульський самовар шипить. Щось далі витягають з саней.

Побачили нас. Якісь заклопотані усміхи. Видко їм самим ніякого стало, що вибралися з торгом в ту святиню природи. Нема бач кому їх з неї вигнати. Навіть Любка, хоч він у Народній Торговлі служить, той вид обурив.

А це такий прикрий дисонанс серед тих святочним пухом обсипаних ялинок, осріблених інеєм корчиків і хреста на самому чубі скали!

В повороті ми стрічали гуртки тих, що пішли туди на чай. Їх колись схарактеризував д-р Ковтин „**małpiarze wartości, które dla nich mają być wyłącznie służkami płaskiej przyjemności**“. — І преццлярі з кошиками пішком тягнули за ними.

Пишеш, що в лещатарськім, нашім скоці неціліх пять метрів у 1912 році було. Присягався мені Мортик, що в грудні минулого року був свідком, як Мочерняк у Ворохті 24 м. скочив. Небагато подумаєш. Правда, бо вже в 1879 р. скочив Геммесвайт 23 м. Та як зважиш, що ті сотні українських лещатарів (от хоч би лиш у Львові), або ходять самопас (так спорт органі-зує!), або розбиті на дрібні спортові гуртки, що між собою інтриґують, економічно через то розбиття за слабі подбати про лещатарську відбудову — то доброї волі серед правдивих змагунів не заперечиш.

Певне, як мине та еґоїстична мізерія нашого спорту, а навіть деякі співробітники „Спортового Альманаха“ прочитають собі, що пише Рудницький про англійських спортсменів у „Місті контрастів“ добіжимо як не Европу, то бодай наших сусідів.

(Докінчення буде.)

ше коротко п. Кузич з Березова Нижного, зазначуючи, що відтепер могила бл. п. А. Кіфяка в Космачі повинна стати збірним пунктом для українських лещатарів.

*

В неділю 21. ц. м. відбулося жалібне засідання філії К. Л. К. Ворохта, присвячене памяти пок. голови філії К. Л. К. в Космачі, бл. п. А. Кіфяка, при співучасти 36 членів. Промовляли п. Ф. Гаврилюк і п. Василь Мочерняк. На закінчення відспівали всі присутні „Вічная память".

Предложення п. Василя Мочерняка, щоби українські лещатарі збудували Покійному відповідний памятник, присутні приняли дуже радо і негайно на місці зібрали на початок 18.50 зол., які зараз на другий день вислано до централі К. Л. К. у Львові. Тут слід зазначити, що думка побудувати бл. п. А. Кіфякові нагробник зродилася ще в Космачі між Грицем і Василем Мочерняком та Іваном Кузичем.

*

Збірки на памятник пок. А. Кіфякові просять посилати на адресу: В. Паньків, Львів, Генінга 16. Виказ їх буде поміщений в „Ділі".

Український голос із 1911 року про містифікації у Сєнкевича.

Виступ д-ра О. Ґурки в справі історичних повістей Сенкевича. — Критика В. Антоновича. — Голос В. Гнатюка. — Стаття С. Томашівського у літературно-науковому додатку до „Діла" п. н. „Неділя".

У чотирьох числах варшавського тижневика „Pion" (1933, чч. 3, 9 і 11, 1934, ч. 2) надрукував д-р Ольгерд Ґурка велику статтю: „Ogniem i mieczem" a rzeczywistość historyczna". Вислід своїх довголітніх студій над добою Хмельниччини приклав автор до героїв повісти Генрика Сенкевича й показалося, що „де будь Сенкевич узяв у свою повістеву фабулу історичні особи, знані та стверджені джерелами, всюди й завжди зформував їх в „Огнем і мечем" **просто відворотно**, як вони були в дійсності, в дійсності, яку показують нам направду стверджені чи опісля опубліковані історичні матеріяли й дані.

Треба признати неабияку сміливість д-рові Ґурці, що без уваги на непереможний вплив лектури Сенкевича не тільки на польське громадянство й пресу, але також, як показала дискусія з приводу його доповідей на ту саму тему, що й зазначена вище стаття, у львівському й варшавському наукових історичних товариствах, на польських істориків, завзявся простувати до історичної правди. Тому й наукове значіння його виступу покажеться тим більшим, чим більше захитає історичними підставами, на яких опираються його опоненти.

Уже в 1884 р., коли появилася повість, відізвалися серед її критиків гострі закиди Сенкевичеві з боку Пруса-Гловацького та Єжа-Мілковського, а найголосніші з боку Зигмунта Качковського у варшавському „Wędrowcu". Одначе найвластивіше підійшов до Сенкевичевого малюнку польсько-української дійсности XVII. ст. професор київського університету Володимир Антонович у своїй знаменитій статті „Польско-руские соотношения XVII. в. в современной польской призме. (По поводу повести Г. Сенкевича „Огнем и мечем") у травневій книжці „Киевской Старины" за 1885 р., перекладеній тодіж у чч. 55—65 „Діла" п. з. „Польско-рускі взаємини XVII-го віку в сучасній польскій призмі. Критичний погляд ...на повість Г. Сенкевича „Ogniem i mieczem"). У ч. 70. принесло „Діло" ще „Додаток до критичного погляду Володимира Антоновича о польско-руских взаєминах XVII віку."

У перекладі Володимира Гнатюка вийшла стаття Антоновича в 1904 р. в „Літературно-науковій Бібліотеці" Видавничої Спілки п. з. „Польсько-українські відносини XVII в. в сучасній польській призмі. (З нагоди повісти Г. Сенкевича „Огнем і Мечем"). Про причину, що спонукала Гнатюка перекласти статтю Антоновича, він заговорив у „Передньому слові" до книжечки. Тут зазначив він, що думки Антоновича не тільки не перестарілися, але супроти подій тодішнього часу набрали ще більшого значіння, бо польська література збогачувалася з року на рік ріжними „патріотичними" творами, в яких більші й менші наслідувачі Сенкевича силкувалися малювати все польське в найяскравіших і найгарніших барвах, а все українське, московське й німецьке в якнайпоганішому світлі. „Подавана отруя, хочби в гомеопатичних дозах, але правильно, мусить викликати забурення в організмі; так само й систематична лектура всяких „патріотичних" творів à la Сенкевич, мусить довести до національних колізій, яких їх автори не раз і справді не бажають" — писав Гнатюк і вказував на переповнення шкільних польських бібліотек саме такими творами й на те, що ґімназист не перейшов би матури, не прочитавши докладно трильоґії Сенкевича. Словом, „міжнародня ненависть шириться вже на шкільній лавці й вина кожному, що має діло зі школою. Одначе вона пояснюється при всяких нагодах не Сенкевичівськими лектурами, але власне творами запозиченими в них, про гайдамацтво, дикість, некультурність і ін. другої сторони". Для противаги згаданій отруї виходив переклад статті Антоновича в перекладі Гнатюка, який сподівався що „вона стане початком голосного протесту проти офіціяльної теперішньої педаґоґії та що цей протест буде так довго й так сильно лунати, аж увінчається повним успіхом".

Смерть Сенкевича дала привід передрукувати львівський переклад у віденському „Вістнику Союза визволення України" й видати його відбиткою п. з. „Хмельниччина у повісти Г. Сенкевича" в 1917 р. (Д-рові Ґурці відомий російський оригінал статті Антоновича й віденське видання з 1917 р.).

Та ще за життя Сенкевича зустріли його дуже гострі слова за повість, про яку йде мова, з боку іншого українського історика — Степана Томашівського в статейці „Один із героїв Г. Сенкевича" в 39 ч. львівського літературно-наукового тижневика „Неділя". Тут вірно підніс він, що однією з найхарактеристичніших признак найновішої доби всесвітньої історії є зміна ролі красного письменства в житті народів і що з окрема в недержавних народів грає письменство величезну суспільно-педаґоґічну ролю, яку нові історики будуть приневолені розглядати побіч найважніших чинників історичного розвитку.

Ствердивши таке загально, писав проф. Томашівський про це явище в поляків ось-що:

„Зразковим народом, де красне письменство виконує величезне виховуюче завдання, є поляки. У них єсть своєрідний національний світогляд, одноцільна національна психіка, зформована не законами трьох заборчих держав, не вихованням австрійської, німецької й російської школи, а тільки сконструована, побіч повстанців, польськими письменниками, леґіоном зложеним із Міцкевичів, Красінських, Полів, Уейських, Сенкевичів і т. ін. Посеред них Г. Сенкевич належить до найвизначніших і найуспішніших педаґогів польської національної душі. Великий успіх цього талановитого письменника лежить між іншим в тім, що він свої ідеї прибрав в історичні польські костюми й через історичні особи заговорив до публики, надаючи тим способом новочасним, національним змаганням сильну підпору в традиції, що промовила до широкого загалу так вимовно, як не уміла б заговорити ніяка теорія, ніяка видумана літературна фіґура. Новочасний тип поляка-націоналіста, що з ним зустрічаємося на кожнім кроці прилюдного й приватного життя, дивиться на світ переважно крізь скла, наложені йому Сенкевичевими писаннями, послугується поняттями його історичних фіґур, розділює свої симпатії й антипатії по його режисерії. Навіть погляд на історію Польщі, спеціяльно польсько-українську справу, інакший у істориків передсенкевичівської доби, інакший у пізніших. Колись польські дослідники будуть примушені поставити й розвязувати питання, наскільки корисний був цей вплив Сенкевичевої ідеольоґії для національного польського життя. І мабуть удасться їм знайти міру на означення користи й шкоди зі становища інтересів самого польського народу. До такої оцінки причиниться немало й провірення, наскільки фіґури й події в історичних повістях Сенкевича реальні в історичнім розумінню, наскількиж тенденційним фабрикатом автора. Того польська критика ще не зробила, та колись зробити мусить, або хоч приймати те, що чужі зроблять. В результаті „ясні" фіґури цих повістей потратять багато свого блеску, „темні" знов отрясуться з чорнила, наложеного на них автором. Я прим. не сумніваюся, що колись самі польські історики зреабілітують історичну особу найбільше обчорнену Сенкевичем — Богдана Хмельницького; колись признають вони, що це була найбільша політична голова тодішньої Речіпосполитої, що він культурою переростав усіх своїх противників, що бажав він добра польській державі й що він одинокий міг обезпечити її існування... З другого боку вже сьогодні певна річ, хто це був Ярема Вишневецький, виідеалізований герой з „Ogniem i mieczem"; це один із тих, що силоміць гнали Польщу у безвихідну пропасть. Натомість оплюгавлений Сенкевичем противник Яреми, самостійний український ватажок Кривоніс являється в дійсності чоловіком зовсім небуденним, з світовим бувальцем, принципіяльним демократом (хоч політично незрілим) та мізантропом, який з однаковою ненавистю споглядає на поляка-шляхтича й українця-козака. Або хто не знає, чим є в „Potop-і" кс. Кордецький і його оборона Ченстохови? Це ж кульмінаційний пункт повісти! Та знайшовся шведський історик (Вестрін), котрий доказав дуже ясно, що геройська оборона Ченстохови то на ділі пізніша видумка кс. Кордецького та що він сам при тім поводився зовсім не по геройськи

(Докінчення буде.)

ПИЛ І ТУБЕРКУЛЬОЗА.

(УКРАЇНСЬКЕ ГІҐІЄНІЧНЕ ТОВАРИСТВО У ЛЬВОВІ НА МІСЯЦЬ БОРОТЬБИ З ТУБЕРКУЛЬОЗОЮ.)

Пил находиться на всьому світі. Та не всюди його однаково багато і чим більше пилу в повітрі, тим більше воно шкідливе для нашого орґанізму. Тому гірське, або лісне повітря далеко здоровіше, як міське, переповне саджею, сміттям, бо там мало пилу.

Маємо ріжні роди пилу, а саме пил мінеральний, пісок, звітрілі скали, металевий при обрібці металю, рослинний пил з цвітів, пил звірячого походження при обрібці вовни та пил бактерійний, який викликає важкі занедужання, залежно від роду і якости мікробів.

Палочка Коха, спричинник туберкульози, є в плювотині хорого на туберкульозу; коли хорий плює на землю, плювотина засихає і палочка Коха може місяцями лежати в пилі; а коли пил підіймається в гору, то людина вдихує разом з пилом палочку Коха. Це дуже частий спосіб зараження палочкою Коха. Так звичайно буває на місцях, де скупчено багато людей, по школах, театрах, залізницях і т. д. Пил може діяти ріжно на наш орґанізм, залежно від кількости пилу в повітрі, від якости пилу, від величини, форми і твердости.

Пил викликує ріжні занедужання. Коли пил затикає потові залози, то перешкоджає виділюванню поту, а в літі, коли є горячо та коли орґанізм не може віддати вітрінням відповідної кількости тепла, а то й перегрівається, людина почуває себе тоді дуже погано. Пил затикає теж лойові залози і може викликати чирячки. Коли пил подразнює слизові болони носік, то викликає запалення носік, котре може дуже довго тревати. Пил, у якім містяться отруйні речовини, може викликати загальне отроєння, нпр. пил оловяний, арсеновий і т. д.

Коли віддихаємо, то повітря йде через ніс коло горла до рурки, званої дихавкою, котра розгалужується на менші рурки, бронхи, а ці розгалужуються на ще менші рурки, бронхітолі, що закінчені мішочками, званими альвеолями. До цих альвеоль дістається з повітря кисень, і через стіну альвеолі той кисень продістається до жил у кров. Кров віддає знову вуглекисний квас. Віддихові дороги вкриті ніжною, слизовою оболонкою. Колиж вдихаємо повітря з пилом, то пил осідає на слизовій оболоні, подразнює до кашлю і викликує катаральні стани носа і бронхіт. Та найбільші шкоди викликує пил, коли осідає поміж альвеолями в легенях та занечищує їх, нпр. у гірників (легені занечищені вугляним пилом). Частина клітин легенів гине під впливом пилу. Коли пил осідає між альвеолями, не дозволяє їм свобідно розширятися при диханні і через це меншає пружність легенів. Часами пил скупчується в деяких місцях, подразнює легеневу тканку і довкола нього витворюється лучна тканка, котра теж зменшує пружність легенів при диханні. Коли легені стануть менше пружні, то не можуть як слід розширятися і тягнути відповідну кількість повітря, а від того стає важко дихати. Повстає *дихавиця*. Хорий борониться проти дихавиці тим, що глибоко віддихає. З початку дійсно тим способом втягає більше повітря та розширяє легені, але опісля повстає тревале розширення легенів, емфизема

легенів, що це більше обезсилює хорого. Через зростання лучної тканки повстає стиснення легеневих жилок, а через це кров кружляє повільно і серце примушене виконувати збільшену працю. За якийсь час серце ослаблюється від надміру праці, а це проявляється збільшенням тупности, биттям серця і його ослабленням.

Крім цього доказано статистично, що легені запилені пилом, податні на занедужання туберкульозою.

На 100.000 людей померло на туберкульозу: безпильні професії 214 душ, пильні професії 369 душ, мінерально-пильні 464 душ. Це можна пояснити, крім вище наведеного, ще й тим, що гострі пили ранять тканку, а через це легше гніздяться палочки Коха. Та організм сам боронить ся перед пилом. Око закривається віями. Коли дихаємо носом, то пил осідає в ямах носа. Крім того слизова оболона виділює лепку слизь, яка теж перетримує пилинки і при кашлю віддалює з організму. Слизова оболона віддихових доріг виложена ніжними віями, рясними, що відбувають хвилястий рух у напрямі зовнішнього виходу віддихових доріг і в цей спосіб пересувають пил назовні. Коли мікроби і пил дістаються до легенів, тоді білі тільця крови переходять стінки кровоносних судин, кидаються на бактерії і пожирають їх. Стараються теж усунути пил.

З того бачимо, що організм прекрасно боронить ся сам перед пилом, коли його нема за багато. Та коли в повітрі завелика кількість пилу, то організм не може дати собі ради з ним і тоді пил може спричинити вище наведені занедужання. Тому мусимо старатися зовсім усунути пил або джерела його походження а вкінці не допускати пилу до організму.

Д-р Софія Панкевич.

Міліон для Ченстохови.

В останнім дні тягнення 28-ої льотерії міліон золотих дістали мешканці Ченстохови.

Число 40.875 було продане чотирьом мешканцям цього міста в одній з міських колектур. Був це дрібний купець, бухгальтер, торговельний агент і незаможня вдова, отже люди, для яких ті частини міліона, що їм припадуть, змінять зовсім їх умовини життя. Кожний з них буде міг значно поширити свій дотеперішній обсяг ділання, або навіть створити новий варстат праці, що в нинішніх крізових часах буде великим суспільним ділом.

Одначе треба ствердити, що якщо вибранців фортуни не стрінуло цим разом немилосерне розчарування, то вони завдячують це вічливости колектора, бо аж трьох з них відновило свої льоси після речинця, вже коли почалось тягнення четвертої кляси. Могла їх легко стрінути прикра можливість, що вибране через них число льосу купив хтось інший та на їх місце і став учасником міліона.

Щоби не було таких можливостей, треба завсіди точно придержуватися означеного на кожній четвертині остаточного речинця, коли льос треба відновити до наступної кляси. Вже тепер найвища пора засобитися в льос до першої кляси 29-ої Державної Льотерії, якої тягнення починається в дні 16. лютого ц. р. і буде тревати чотири дні.

Львовянка серед китайців.

Француз бере в оборону нашу дописувачку перед „Експресом Вечірнім".

„Львівський Ілюстрований Експрес Вечірній" помістив у числі з 25. ц. м. велику статтю п. з. „Львовянка серед китайців", де находимо переклад листа директора французького Т-ва „Опторґ-Юнан-Фу". До статті додана знимка з оригінальної коперти, мабуть на доказ, що стаття вся це не власний фабрикат.

Лист цей є відповідю на статтю „Експрессу", яку ми в свій час теж спростовували. Автор листа дістав передрук цієї статті від якогось п. Зборовського з Сайґону. „Після зрілої надуми, дійшов я до пересвідчення — пише Жан Арден, директор „Т-ва Опторґ-Юнан-Фу",— що негідно було би мовчати у хвилині, коли менше або більше іронічними натяками заатакували жінку, для якої маю глибоку і непохитну пошану. Зважаю зовсім невідповідною замітку на кінці статті, де між ріжними талантами п. Яблонської згадує її „величезний купецький хист". Оцінка така булаб справедлива, якби не зневажлива інтенція притаєна в цьому реченні. Ця прикмета п. Яблонської повинна бути — як для мене — тільки предметом подиву супроти жінки, яка завдяки своїм здібностям у кінематографії, завдяки літературному талантові і величезній праці зуміла виборoти собі повну незалежність.

„Не знаю минулого панни Яблонської, тільки поодинокі моменти, запримічені з теперішнього її життя. Та цього досить, щоб зміцнити мене в постанові боронити її. Не дала вона мені до цього уповноваження, може і роблю це проти її волі, одначе бажаю поділитись з вами тим, що міг я дізнатися про її життя на Далекім Сході.

„Панна Яблонська приїхала до Юнан у 1932 р. зовсім сама, тільки з усякими кіновими та фотографічними апаратами. Мала вона накрутити низку документальних фільм (мабуть для паризького „Фільмтак"). З тих знимок мали теж пізніше робити листівки з Далекого Сходу. Не вважаючи на всякі труднощі, звязані з такими намірами, нпр. ворожі настрої тубильців, погане тропікальне світло тощо, ніщо не могло знеохотити п. Яблонської в її змаганні до наміченої мети ані ослабити її енергії. Приїхавши до незнаного собі Юнан, одної з найтемніших китайських провінцій, п. Яблонська найшла собі кімнату в хаті якоїсь китайки поза европейською дільницею. Вона хотіла попросту опинитись у серці китайського життя, щоби це життя пізнати за всяку ціну. Не хочу манити себе, що знаю добре п. Яблонську. Перш за все не дозволили нам на це обставини, бо вона була весь час на своїх виправах поза містом. Захоплена своєю працею, не жертвувала ні хвилини на товариське життя. Ніколи не зявлялась у нашому ґурті европейців ані теж не зустрічалась з кимнебудь із нас. Не хотіла, як казала, каламутити своїх азійських вражінь західньою цивілізацією. А проте, скільки разів мав я нагоду зустріти п. Яблонську (найчастіше надибував я її між китайцями), розмова з нею була для мене завсіди оправжньою приємністю. Це рідка жінка: інтеліґентна, смілива, метка і самостійна. Має всі риси славянки, отже гордість, може і прибільшену, що є причиною, чому вона нетовариська і дика.

„Її виправи у небезпечні терени, її кінові успіхи це великі шаленства. Аж дивно, що завсіди верталась здорова і ціла. Зрештою ніхто не мав би сили стримати її від тих виправ. З вислідів праці була задоволена. Цього року вернулась, щоб ще глибше познайомитись з Китаєм і придбати нові образи. Про свою працю оповідала дуже стримано, зате заявила, що списала вражіння зі своєї подорожі довкола світа і що хоче їх оголосити, коли вернеться до Европи. Я навіть запропонував їй допомогти своїм скромним кольоніяльним досвідом.

„Тепер зрозумієте моє обурення, коли я переконався, що про ту жінку, що працює майже потайки, преса у краю висловлюється саркастично. Це не докір, бо ви можете не знати її життя. Вона заслуговує більш як на „актуальну сензацію". Зважте, що якби п. Яблонська йшла за сензацією, досить булоб якби подала пресі кілька подробиць зі свого життя. А проте знаю, що вона бажає заховатись до хвилини, коли зможе доказати свою вартість вислідками своєї багатої праці.

„Виїхала звідси місяць тому, не повідомляючи про свій виїзд. Імовірно назад до Европи..."

На початку цього листа і на його кінці автор називає п. Яблонську полькою, імовірно на підставі її пашпорту. Зрештою не маємо претенсій до далеких чужинців, ще і в Азії, щоб вони відріжняли славян, але львівський „Експрес" мабуть уже знає з нашої попередньої замітки, або хочаб із численних фейлетонів п. С. Яблонської в „Ділі", що вона українка. Нічого не вдієш, є такі слова, які не можуть перелізти через горло деяких журналістів.

До речі: С. Яблонська, не вертається ще до Европи, а виїхала до Камбоджи. Наша редакція дістала саме кілька нових листів з її подорожі, які пічне небавком друкувати.

НОВИНКИ

— **Комітет Допомоги вдовам і сиротам по священиках у Львові** уладжує у вівторок, дня 6. лютого 1934., в салях Народнього Дому при вул. Рутовського 22. І. пов. **Традиційний Вечір** при ласкавій співучасти Вп. Пань: оперової співачки д-рової Іванни Лозинської-Гинелевичевої, Ірени Гурґулівної, Вп. П. д-ра Юліяна Заяця і хору Т-ва „Сурма" під проводом п. дир. Івана Охримовича. При фортепяні д-р проф. Нестор Ніжанковський і мр. Іван Заяць. По концерті **танці** під проводом Вп. П. проф. Павла Зимака. Першорядна музика. Дешевий і добірний буфет у заряді Комітетових Пань. Стрій візитовий. Початок в год. 8.30 вечором. Вступ від особи 2.50 зол., для академічної молоді 1 зол. тільки за запрошеннями, що їх можна відібрати у власному склепі „ТЕ-КА", вул. Трибунальська ч. 1 вже від 1. II. Чистий дохід на підмогу для найбідніших вдів і сиріт по гр.-катол. священиках Львівської Архиепархії. 1001

— **До Впов. Передплатників „Діла"!** Адміністрація „Діла" починає друк нових адрес для передплатників, тому просить усіх, що мають якісь бажання щодо поправки своїх адрес, повідомити про це Адміністрацію негайно.

— **До Читачів „Неділі".** 4-те ч. „Неділі" сконфіскувала прокуратура в останній хвилині, забираючи весь наклад вже з друкарні. Тому найближче число „Неділі" вийде збільшене обємом, а 4 ч. просимо не реклямувати. — **Адміністрація „Неділі".**

— **Колядки в Успенській церкві.** Хор під проводом п. Орленка відспіває серію колядок у неділю 28. ц. м. в год. 12 вполудне в Успенській церкві.

— **Вечерниці на добродійні цілі.** Дня 3-го лютого ц. р. відбудуться в салях „Бесіди" великі вечерниці, дохід з яких призначений на добродійні цілі. Вечерниці відбудуться під протекторатом Вп. П. О. Ціпановської і д-ра Ст. Федака. Запрошення можна набувати від год. 5—7. вечором на „Бесіді" від дня 1-го лютого ц. р.

— **Відчит про модерний театр** матиме 29. з год. 19. відомий театральний декоратор і мистець А. Пронашко у салі Міського Промислового Музею у Львові, Гетьманська 30. Відчит улаштовує Професійний Союз львівських пластиків.

— **„Вісті",** суспільно-політичний тижневик, виходить з днем 28. I. ц. р. що-тижня у Львові. Видавцем „Вістей" є кооператива „Терем", за редакцію відповідає мґр. Роман Кульчицький.

— **Мистецьке прикрашення церкви.** Як повідомляють із Жовкви, роботи, ведені від двох літ артистом малярем Юліяном Буцманюком над внутрішнім украшенням тамошньої церкви ОО. Василіян, поступили остільки наперед, що в останньому часі скінчено копулу і пресвитерію. Цілість, що представляє сцени з біблії Старого і Нового Завіту, виконана в неовизантійському стилі і спірається на мотивах народнього декораційного мистецтва. Лиця фіґур є переважно портретами живих духовних і світських осіб, представників українського мистецтва і культури, заслужених для відбудови церкви. Роботи коло прикрашення дальших стін церкви потревають ще біля трьох років.

— **Зміна радієвих хвиль.** Згідно з постановою радієвої конференції в Люцерні радієві стації в Москві („Комінтерн") перейшли на хвилю нової довжини 1714 м., стація центральної ради робітничих синдикатів на хвилю 748, а стація „Сталін" на 360,6 м.

— **Зліцитували школу.** В Лодзі при вул. Середмістя находиться в однім домі школа, що наслідком лихого матеріяльного стану не платила 8 літ комірного. Власник дому спрямував справу до суду і дістав присуд, який відіслано до комірника. Ціле уладження школи, лавки і пянино продали на ліцитації за 180 зол.

— **Львівська хроніка.** В поліційному комісаріяті постріляввся в самогубному намірі постерунковий Стан. Косценський з причини нещасливої любови. — На Личаківському цвинтарі стрілила до себе якась незнана жінка, яку в грізному стані відставлено до шпиталю. —

— **Краєва хроніка.** Гаєвого з Корчмина пов. Рава Руська Яна Маричака засуджено на рік вязниці за те, що застрілив селянина Метона Макуха, приловленого на крадежі дерева. — Михайла Панькова і Онуфра Павлишина з Летні засуджено в Стрию на кару по рокови вязниці за те, що намовляли шкільну дітвору знеславити державні портрети і відзнаки. — Наглий військовий суд у Вильні засудив за злочин душовубства на кару смерти шляхом розстрілу плютонового граничної сторожі Стефана Кульку. Президент республики перемінив кару на досмертну вязницю.

— **Душогубство.** Слідство виявило, що душогубства при вул. Святохресній ч. 32 у Львові, де сокирою розпанахано голову вдові Маньковській, доконав пасерб вбитої 22-літній Вацлав, ординанс із VI. автомобільного дивізіону. Між Маньковською та згаданим пасербом Вацлавом і другим її пасербом 19-літнім Болеславом приходило часто до суперечок із причини спадщини по батькові. Тому що молодший брат лежить у шпиталі, справу взяв у свої руки старший брат Вацлав. Вацлав любив забавляться, тому частенько заходив до мачухи за грішми. На тому тлі приходило до авантюр між пасербом і мачухою. Поліція ствердила, що Вацлав іще у вівторок вийшов із касарні та не вернувся. Зате якихсь двох людей принесло до касарні його однострій та чоботи. На місці злочину поліційний агент найшов рукавички і товариші в касарні ствердили, що то рукавички Вацлава Маньковського. Далі поліція ствердила, що Вацлав Маньковський живе в близьких зносинах із „легкою дівчиною" Ядвиґою Кільорською при пл. Стрілецькій ч. 2. Там поліція найшла Вацлава Маньковського і він признався до душогубства. Признався, що вбив мачуху, тому що не хотіла дати йому грошей. Насамперед ударив її т. зв. кольбою до лютування. Вона впала, а тоді став бити далі по голові, аж упала непритомна. Опісля взяв із шафи щадничу книжечку на 1.000 зол., яку негайно зреалізував. Усю готівку прогуляв з двома „легкими дівчатами". До дому мачухи вибрався був із товаришем механіком Гринеком. Сказав йому підіждати біля хати, бо має там залютувати горщок. Товариш ждав, не прочуваючи, що в хаті діється. Добив Маньковський мачуху сокирою. Готівкою в мачухи найшов 160 зол. Собі купив одяг і пальто, товаришеві раґлян. Опісля пили в ріжних ресторанах. На запит Гринека відки має гроші, сказав, що мама продала хату та що дістав частину грошей. На щадничу книжечку вибрав був насамперед 600 зол., опісля 400. Вчинку свого не жалує.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Під знаком бріджа.

Наш світ увійшов у констеляцію бріджа. Передтим довший час вертівся в констеляції ремі-рамі-румі і вже заходила небезпека, що вже з неї ніколи не видобудеться, так сильно ця дурна констеляція притягала нашу старшину.

Від одної і від другої констеляції люди запоморочуються, але воно так як з напитком: не все одно, чи опяніє хтось від самогону, чи від доброго вина.

Вже ліпше запоморочуватися бріджем.

Пограєш кілька годин, а похмілля на кілька днів стане.

Ще довго після „засідання" йдуть балачки:

— Я йому дамою кер, ясне як шварц, що маю сінгля, а він мені піком! Треба бути останнім матолком...

— А мені, думаєте, таке не трапилось. Виходжу хлопцем каро, аж проситься лляжувати, той ідіот бе і лежимо.

Більш як певне, що і той матолок і той ідіот, представляють справу зовсім інакше:

— Уявіть собі. Виходить дамою кер, а я маю аса і короля пік. Не буду ризикувати кером — граю піками. А той туман робить авантюру, що я не вийшов кером. Звідки маю знати, що то сінґель, в Духа Святого?

Колисьтут граємо, все добре йде. Маємо партію і щось на робра. Противники грають „три пік", я даю контру, мій партнер виходить хлопцем каро, а я, прошу вас, маю аса і боюся пустити. Бю, а партнер як варят, як скажений до мене: „Вам, пане, свині пасти, не бріджа грати!"

Хтось думав би, що після таких контроверзій та чи інша партія на віки розбилася. Нічого подібного! Завтра, позавтрі зійдуться знову і в анґлійській згоді засядуть до гри.

Ні сліду якоїсь образи, мало того, з хвилею, як зачнуть нову партію, забудуть і про епітети, які подавали собі минулого разу. Нове партія — нові помилки — нові жертвенні козли.

Та не в бріджу сук мого нинішнього фейлетону.

Я про що інше:

Крізові часи розбили товариське життя. Кожний став слимаком і поза свою родинну шкаралупу рідко коли вилазив.

Тепер брідж збирає людей, бодай чвірками. А це вже велика річ! Чотири українці балакають між собою кілька годин не тільки про піки, трефи, чи кери. Наприклад: один роздає карти, а другий каже:

— Як думаєте, панове, чи не добре булоб почати акцію в справі перебудови салі Лисенка?

Або:

— Ви знаєте, що якби був у Львові український клюб, але такий, як я зараз панам представлю, то неодна справа перейшлаб далеко гладше.

Карти роздані, дискусія переходить на строго „бріджову", але потім... знову хтось роздає.

І так кількадесять разів!

Направду брідж має свої добрі сторони, крім тих, які має.

Галактіон Чіпка.

Туберкульоза — це найбільше суспільне лихо, тому боротьба з нею належить теж до цілої суспільности.

Українське Гігієнічне Товариство у Львові.

— **Вкрали цілий дім.** В Сиiловичах, як повідомляють із Вильна, в ночі на 24. и. м. пропав цілий деревляний дім одного американського громадянина, що не перебуває в краю. Слідство викрило, що дім украли два теслі, які на протязі ночі розібрали цілий дім і матеріял вивезли до недалекого ліса, де його сховали. Поліція відібрала матеріяли і приказала теслям поставити дім наново.

— **Осібна церква для вихрестів.** В Берліні відкрили церкву, призначену тільки для вихрещених жидів і християн неарійського походження. Сталося це на домагання гітлерівців, які кажуть, що християни арійці не хотять молитися разом з неарійцями, особливо вихрещеними жидами.

— **175 осіб згинуло в ріці.** Із Шанґаю повідомляють про жахливу катастрофу, що склалася на ріці Ян-це-кіян. Наслідком малої експльозії на покладі пасажирського корабля вибухла пожежа, що охопила швидко увесь корабель. Незабаром він затонув, причому залога і пасажири, разом числом 175 осіб втратили життя.

— **Анґлійський консерватизм.** Анґлійська опінія обмірковує в останньому часі справу допущення жінок до служби в анґлійській дипльоматії. Справою займається спеціяльна комісія, встановлена британським урядом. В пресі переважає думка, що хоча жінки визначаються часом дипльоматичним хистом, всетаки вони не мають достаточних кваліфікацій до того звання.

— **Рубенс за 300 тисяч долярів.** Як повідомляють з Нюйорку, із спадщини шведського короля сірників Івара Крюґера продали перед кількома днями на ліцитації образ Рубенса „Бакханалії" за 300 тисяч долярів. Купив його фабрикант із Філядельфії Джон Річардзон, який виложив 300.000 долярів готівкою на стіл, взяв образ під паху і не запакувавши його, вийшов на вулицю.

— **Новий цісар Манджурії.** Манджурський реґент князь Пюі згодився приняти почесть цісаря Манджурії. Офіціяльна коронація призначена на березень. Цей князь, коли вродився, мав титул цісаря Китаю. У 6-ім р. життя він утратив цю назву, тому, що в його імені зрікся її його батько. 20 літ пізніше став він реґентом Манджуко, нині стає цісарем держави щодо простору рівної Німеччині та Франції з 30 міл. населенням. Коли вірити голосам цього населення, то воно витає нову владу. Воно вірить у старокитайську містичну мудрість, що людина, яка має прикмети чесноти й справедливости, мусить звернути на себе увагу всіх. Ще два роки тому було в Манджуко 2 міліони бандитів, — нині є їх тільки 80 тисяч і цісар вірить, що вони зовсім щезнуть небавком. Заснований державний банк нової держави зумів дати тривку підставу новій валюті; держава розвивається завдяки підтримці Японії, їй ворожать будуччину.

— **Чужинні студенти в Німеччині зменшуються.** У 1932 р. улітку було їх 6658, рік пізніше тільки 4788. Перша причина цієї ослабленої фреквенції те, що багато чільних професорів утратило свої катедри, а нові ще невідомі. Крім цього чужинці лякаються неприємностей, щоб не вважали їх жидами і через те не поводились з ними погано. В університетах Півн. Америки остерігають студентів офіціяльно перед новими обставинами в Німеччині.

— **Шпигуни в басейні Саари.** За крадіж автоматичних крісів з метою передати їх німецькій владі засудили кілька осіб: на 10 літ, 8, по 3 роки і на 1 рік. Є між ними теж жінка звана „Гарною Софією".

— **Літературні нагороди в Болгарії.** Недавно розділили державні літературні нагороди м-ства просвіти в Софії за 1932 р. на основі рішення спеціяльного жюрі. Нагороди по 5.000 лева дістали: Людмил Стоянов за пєсу „Зависть" і Дамян Калфов за комедію „Дипльомат". Далі нагороджений Дмитро Подварзачов за збірку гумористичних оповідань: „Як дяявол читає Євангеліє" і вдруге Дамян Калфов за збірку новель „Ваші знайомства", письменниця С. Штіплева за збірку поезій „Поля" а Ілля Волен за збірку новель. І вони дістали по 5.000 лева. Софійське т-во „Модерна Господиня" також розписало дві нагороди за найкращі літературні твори, головно повісти. Першу нагороду 10.000 лева одержали разом письменник Константин Константинов і Святослав Мінков за повість, яку написали спільно, „Серце в картоновій коробці", а нагороду 5.000 лева одержала письменниця Факіна Попова Мутафова за новелю „Неделка Стаматова". Болгарські часописи одобрюють цей поділ нагород, які, хоч невеликі, всеж є заохотою а також деякою матеріяльною підмогою для молодих письменників. Рівночасно й місто Софія постановило щороку оголосити конкурс на дві нагороди для болгарських письменників, а саме одну в сумі 25.000 лева і одну в сумі 10.000 лева. В жюрі братиме участь заступник м. Софії, один делеґат м-ства освіти й один член літературного т-ва в Софії. Постанову цю ухвалили на внесення бурмістра Софії Орашкова, який рішився на це за приміром інших столиць в Европі.

— **Смерть славного маляря.** Прізвище Моріса Утрільо славне у всьому світі. Воно пішло у світ після великої війни. Це був великий бідак, з нещасливою пристрастю до алькоголю. Його мелянхолійні образи з передмість і ґотицьких катедр мали давну інтенсивну силу. Вони мали в собі щось дитячого, наївного, дуже примітивного, але безпосереднього. Жив Утрільо у богемічній частині Парижа на Монмартрі, здебільша по шиночках, нищив своє здоровля і відтворював переулки, сірі доми, димарі, мансарди. Успіх і слава дала йому змогу виїхати на якийсь час до Барцельони, де він шукав за новими сюжетами. Там і помер. Образи його пішли в ціні і небавком почуємо за які великі гроші купуватимуть їх американські колекціонери.

— **Ріжні вісти.** В Атенах помер старий політик Тсірімокос, що був колись президентом палати і кілька разів міністром. — З Буенос Айрес приїхало до Неаполю кількасот арґентинських прочан, що їдуть до Риму взяти участь у святі проголошення нових святих: ці святі це три параґвайські мученики, езуїтські місіонарі. — У румунськім місті Тікілескі у бараках для прокажених прийшло до заворушень; недужі домагаються, щоб лікар мешкав у місті, а не 7 км. поза містом. Двох прокажених утікло до Букарешту... на авдієнцію до міністра здоровля. — У Ст. Пельтен, недалеко Відня, арештували ремісників, що стерилізували мужчин за 50 шил.; вони виступали у ґрацькім процесі проти таких операторів. — Біля Мадриту зіскочив з шин особовий потяг, причому кільканацять осіб згинуло, а поверх 20 є ранених.

— **Риба не могла позбутися долярів.** Пять рибалок із малого рибальського села Мазля біля Сан Круз де Браво, на побережі Карібського Моря зловили величезну рибу зв. пилас, а в її жолудку була панцирна скринька. Сільський коваль розбив скриньку молотом. У скриньці було більше як 8.000 долярів у банкнотах, кілька пакетів цінних паперів і кілька дорогоцінних клейнодів. Загальна вартість того всього 26.000 долярів. Про знахідку скоро дізнався уряд і все сконфіскував, щоби ствердити законного власника. На основі ріжних документів які були в скриньці, вдалося вже ствердити, що власником скриньки був колись американський великий торговець Елрінґ. Тому кілька літ подорожував кораблем „Вікторія" зі Зл. Держав до Мехіка. Корабель по дорозі з Тампи на Фльориді до Мехіка розбився. Більшість подорожніх і залоги втонула. Здається, що Елрінґ хотів рятуватися плаванням. Скриньку з цінними паперами та родинними дорогоцінностями взяв зі собою. Сам видно втонув або впав жертвою риб-людоїдів. Голодний пилас проковтнув сталеву скриньку, а потім уже не міг її позбутися і її щойно тепер найшли, як пилас попався рибалкам. Американські часописи твердять, що рибалки не остануть без нічого, бо мехіканські закони запевняють їм половину вартости знахідки, тож на кожного припаде гарна сума.

З судової салі.

ПІД ЗАМІТОМ ШКІЛЬНОГО САБОТАЖУ І ВТЕЧІ З ПОЛІЦ. АРЕШТІВ.

Дня 15. жовтня м. р. в Добрянах, львівсько го повіту, невідомі особи здерли в школі обра зи. На вістку про це приїхав негайно командант постерунку в Дорифельді Кашуба з постерун ковим Бартломовичем і арештували передовсім кількох хлопців, що зібралися в читальні „Про світи" в Добрянах. Арештованих відставили до Дорифельду, але не віддали до громадських арештів, тільки замкнули в ледівні німецької кооперативи. Ледівня — як зізнавали на роз праві обвинувачені — це пивниця під землею, без вікон, вогка так, що арештовані стояли у воді і там полагоджували свої натуральні по треби. В ночі найшли сокиру, яка була там до рубання леду, вибили нею отвір у стіні і виліста лися на волю.

Дня 25. ц. м. відповідали: Петро Патрика, Микола Ґідина і Теодор Родак за проступок з арт. 150 к. з. Обвинувачені боронилися тим, що мусіли втікати, бо були би стратили здоровля в темниці і покликували свідків на правдивість своєї оборони. Слуханий як свідок командант Кашуба зізнав, що він мусів їх замкнути до цієї пивниці, бо справа була дуже „пекуча", а обви нувачені є, мовляв, дуже зажерті націоналісти, належать до „Сокола" і дуже ворожо настроєні до польськости.

Суддя засудив усіх трьох по 3 місяці арешту. Обвинувачував прокуратор Ольберек. Боронив д-р Лев Ганкевич. Обвинувачені внесли апеляцію.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Дня 25. і 26. ц. м. відбулася у Львові перед судом присяглих розправа проти Степ. Трохимчука (24 літ), Ів. Демчука (21 літ), Вол. Олеська (19 літ), селян з Бобятина пов. Сокаль та Петра й Василя Мусіїв (24 і 23 літ), селян з Первятич Рогож пов., обвинувачених: перші три у приналежності до ОУН та вивішенні плякату зі світлинами учасників город. нападу, два останні в поширюванні летючок ОУН. Розправі проводив суддя о. с. Ягодзінський, обвинувачував прок. Прахтель-Моравянський, боронили д-р В. Старосольський і д-р Ст. Шухевич.

Підсудні, арештовані після того, як у Бобятині вивісив хтось у школі плякати зі світлинами учасників нападу в Городку та після того, як у Первятичах появилися в осени м. р. летючки ОУН, частинно признавалися були у первісному слідстві до вини, але на розправі заперечили її з виїмком Трохимчука, що признався до плякату. Свідки, яких було 8, серед цього 5 службовиків поліції, обтяжили підсудних, хоч зізнавали не однаково й один з них, пост. Горжинський оповідав подрібно про конфронтацію, якої не було. Після промови прокуратора виголосили свої промови оборонці, що виказували безпідставність акту обвинувачення та невіродостойність свідків, а присяглі затвердили після одногодинної наради злочин гол. зради, похвали злочину та зневаги за першими трьома підсудними, заперечуючи водночас вину двох останніх.

На основі того дня 26. ц. м. в год. 3. попол. трибунал присудив Ст. Трохимчука, Ів. Демчука й Вол. Олеська на 3 роки тюрми кожного з позбавленням прав на 10 літ і звільнив Петра й Вас. Мусіїв від вини й кари.

На салі яких 150 осіб, серед них заплакані батьки присуджених. (а)

—o—

Спорт.

Змагання Карпатського Лещатарського Клюбу.

Внутрішньо клюбові змагання Карпатського Лещатарського Клюбу, получені зі змаганнями за відзнаку лещатарської справности, відбудуться дня 28. січня п. р. Старт і мета на Кортумівці. Ближчі інформації в домівці Клюбу.

Лікар Клюбу д-р. Остап Прийма, оглядає змагунів щоденно від год. 8·30—9 і від год. 14·30—15. при вул. Словацького ч. 14. I. п. Збірка: ріг вул. Піліховської Янівської, год. 8·30 рано

Участь жінок у спортовому житті Станиславова.

Написав хтось раз у „Новому Часі", що в Станиславові спортом (українським) активно займається дуже багато жінок. Догадуюся, що автор цього допису або був зовсім мильно поінформований, або хотів посміятися на якімсь з роду мужеського, виріжняючи жінок, або керуючись добром українського спорту, хотів у той спосіб притягнути, заохотити жінок до активної участи в спорті. Та остання причина, здається, найбільш правдоподібна. Одначе показується, що не добре когось завчасу хвалити й перехвалювати, бо тоді хтось думає що вже все зробив і може відпочивати. І от таке передчасне хвалення станиславівських дівчат довело до того, що наші панни спорту... не визнають. П'ять-шість (або й то ні) дівчат, що ставляться до спорту зовсім поважно — не зовсім надто на таке місто як Станиславів. Величезна більшість станисл. дівчат розуміє спорт у той спосіб: поїхати хочби що неділі на кулїґ (конечно в мішанім товаристві), піти часом на змагання копаного мяча (і то як її хлопець грає) совгатися з якимсь (симпатичним) партнером — от це і є наші станисл. спортсменки. Та взяти в руки диск чи ратище, на ноги одіти кільці і пройти бодай раз бігову біжню — це ще в нас утопія. Вини спихати на клюби дівчата не можуть, бо це булоб направду негарно. Давніше „Пролом" пробував завязати жіночу секцію, та на бажаннях скінчилось. Поза обіцюванням дівчат успіхів до реальної праці далі не пішло. Опісля з запалом та енергійно взявся до роботи У. С. К.: заохочував, просив, на означені треніґи присилав інструктора — та таки до нічого не довів. (Слава тобі, жіноча впертосте!) На треніґи приходили 2-3 із заповіджуваних 15-20. Тому причин у такому „заціпавленні" наших дівчат спортом треба шукати виключно між дівчатами а в ніякому разі в клюбах і ніщо наших дівчат не оправдує. Бо коли, не згадуючи про Львів, уже і Стрий і Перемишль мають добрі ряди змагунок, то ніде не сказано, що Станиславів їх не може мати. Хібаж у тих містах українські дівчата якісь надзвичайні, чи Станиславів мусить бути по заду? Віримо що сезон 1934 буде зворотною точкою в жіночому спор. житті Станиславова і Станиславівщини. Богдан Ліськевич.

Погонь — Гасмонея 11 : 1.

Гаківкові змагання тих дружин за мист. А-кл. закінчились високоцифрною перемогою Погоні у відношенні 11 : 1 (6 : 0, 2 : 1, 3 : 0). На основі того вислїду Погонь здобула впемистетство львівської округи, бо має краще відношення воріт від Лехії.

Канадійці бють мистця Америки.

В Льондоні розіграла гаківкові змагання з мистецькою амер. дружиною Ранджерс славна канадійська дружина Оттава Шамрокс. Перемогли канадійці 2 : 0. Попередні змагання відбулись у Парижі і принесли теж перемогу канадійцям у відношенні 4 : 0.

—o—

Листування Редакції.

Вп. Богдан Ліськевич, Станиславів: Згаданого допису в статті ми не дістали. За прислане дякуємо. Містимо.

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 27. I. год. 7·30 веч. „Івар Крюґер".

Неділя, 28. I. год. 3·30 попол. „Гроші то не все".

Неділя, 28. I. год. 7·30 веч. „Івар Крюґер".

Театр Ріжнородностей.

Субота, 27. I. год. 7·30 веч. „Но, но, Нането".

Неділя, 28. I. год. 3·30 попол. „Фотель ч. 47".

Неділя, 29. I. год. 7·30 веч. „Но, но, Нането".

Кіна.

АДРІЯ: „Д-р Джекиль і мр. Гайд".
АПОЛЬО: „Перед матурою" (чеський звуковик з пісоньками Е. Ф. Бурінна).
АТЛЯНТИК: „Гріх одної ночі".
ВАНДА: „Братерство народів".
КАСІНО: „А.•Л. 14 зетонув".
КОЛІСЕЙ: „Пристань Сан Дієґо", ревія „Фронтом до моря".
КОПЕРНИК: „Заповіт д-ра „Мабіз".
МАРУСЕНЬКА: „Заповіт д-ра Мабіз".
МІРАЖ: „Навіжена пансіонарка" (Анні Ондра).
МУЗА: „Серце велитня".
ПАЛЯС: „Велика княжна Олександра з Єріцою та Шлєзаком).
ПАН: „Жінки без будучини" та ревія.
ПАСАЖ: „Сексуальна ґіґієна".
ХИМЕРА: „Шерльок Голмс" (Клів Брук).
СТИЛЕВЕ: „Ніч шалу", ревія „Не робіть з тата варята".
УТІХА: „Портові ночі" та ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 26. січня 1934.

Відень (507,8) 12·00, 10·00, 22·25 Концерт, **Братислава** (298,8) 17·15 Театр маріонеток для дітей, 10·35 Легка музика, **Кошиці** (269,5) 12·30 Концерт, **Мор. Острава** (259,) **18·10 українські пісоньки** (Хор. Нац. Театру), 22·15 Циг. і рос. пісоньки, **Білгород** (437,3) 13·00 Пісоньки, **Любляна** (569,3) 21·15 Спів, **Ковно** (1936) 17·40, 20·20 Спів, **Ляйпціґ** (382,2) 16·25 Дві цитри, 20·10 „Моя сестра і я" муз. комедія Бенацького, **Будапешт** (549,6) 20·30 Популярні мадярські арії, **Рим** (420,8) 20·40 інструм.-вок. Концерт.

Неділя, 28. січня 1934.

Відень (506,8) 11·20, 12·30, 22·25 Концерт, 17·25 Камер. музика, 19·35 „Ді Ґінцельбліме Цайт" оп. Ю. Штравса, **Брно** (325,4) 18·00 Романси (нім. авд.), **Прага** (470,2) 12·15 Танкова музика, 18·00 „Італійка в Альжері" оп. Россіня, 18·10 Музика, спів, 20·45 Сметанині твори, **Париж** (1714) 15·30 „Льоберж д' Шеваль Блян" оп. Бенацького, 19·00 Популярна музика, **Білгород** (437,3) 11·15 Симф. концерт музика. спів), 16·30, 19·00, 20·30 Спів, **Любляна** (569·3) 11·15 Нар. музика, **Ковно** (1935) 18·50, 21·10 Спів, 19·30 Литовська музика, **Кенігсвустергавзен** (1546) 15·45 Ловецькі пісні, 19·00 Сільська музика, **Лянґенберґ** (455,9) 20·00 „Веселі кумоньки в Віндсору" оп. Ніколяя, **Мінхен** (405,4) 19·40 Фортепян. 20·05 „Фіґарове весілля" оп. Моцарта, **Стокгольм** (426,1) 19·30 „Вел. кн. Геропьдштайн" оп. Офенбаха, **Будапешт** (549,5) 15·50, 21·30 Циганська музика **Рим** (420,8) 12·45 Концерт, 20·40 „Кн. Шікаґо" оп. Кальмана.

Львівське радіо.

Субота, 27. січня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·35 Концерт сальонової орхестри, 15·25 Грамофон, театр. репертуар, 15·30 Господарські вістки, 15·40 Музика з грам. плит, 16·00 Авдиція для хорих, концерт орхестри, 16·40 Лекція фр. мови, 16·56 По одній пісоньці (грамофон), 17·25 Органовий ресітаь, 17·50 Куток краєзнавчого Т-ва, 18·00 Репортаж „У робітні фізика", 18·20 Концерт орхестри, 19·03 Грам. плити, 19·15 Всячина, 19·25 Рецитації поезій, 19·40 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Легка музика, пісоньки, 21·00 Техн. скринька. 21·15 Сільва рерум. 21·20 Музика, спів, 22·00, 22·40 Грам. плита, 22·05 Танкова музика, 23·05 Виденська зазуля.

Неділя, 28. січня 1934.

9·00—9·54 Ранішня авдиція, 11·40 Відч. Польські місіонарки в Китаю, 12·15 Муз. фейлетон, 14·00 Рільнича балачка, 14·15 Ринки рільних продуктів, 14·30 Популярна музика, 14·45 Коляди 15·00 Чи виплачується плекання безрог, 15·20 Концерт джез. орхестри, 16·00 Для дітей: Найменша частина світа, пісоньки, „Моя Вірна", 16·30 Славні артисти (М. Флета, тенор) з грам. плит, 16·45 „З божої ласки" (оповідання), 17·00 Чи вести домашні рахунки?, 17·15 Музика, 18·00 Авд. „Одружіння" (М. Гоголя), 18·40 Спів (Шабранська мецосопран), 19·06, 19·45 Всячина, грам. плити, 19·50 Забутий карнавал музика, спів), 21·00 Відчит, 21·15 На веселій львівській хвилі. — Десять декя мішанини. 22·15, 22·16 Спортові вістки 22·25, 23·05 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

У Львові долар у приватних оборотах 5·57 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 27·88, Париж 34·90, Берлін 209·50, Цюріх 172·10, Амстердам 357·30, Нюйорк кабель 5·59—5·60, Нюйорк чеки 5·58.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 26. I. масло 2·30, молоко, —·19, сметана —·70, яйця 3·90 4·—

Тенденція на масло молоко і сметану удержана. На яйця слаба, на масло попит оживлений.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

В неділю, дня 28. січня ц. р. год. 5. по пол. в домівці при вул. Супінського 23. відбудеться реферат мгр. Бачинського „В шістнаяті роковини бою під Крутами" для членів Кружка Р. Ш. і читальні „Просвіти" галицької ділянниці. Просимо численно явитись. Жіноча секція Кр. Р. Ш. ім. Т. Шевченка. 999

„Щедрий вечір — бабин вечір" улаштовує для своїх членів **Кружок ім. Ганни Барвінок** в суботу 27. ц. м. в 6-ій годині вечора в домівці при вул. Мохнацького 12. В програму входить **реферат Др. Ф. Колесси** про Різдвяні звичаї на Україні — гутірка на цю тему при співучасти Др. В. Сімовича, Галини Журби, О. Залізнякової, Н. Дорошенківної, Л. Лепкого й інших — коляди і щедрівки при спільній вечері. Численно явитися взиває членів **Старшина.** 997 1—1

Звичайні Загальні Збори

Спорт. Т-ва „Україна"

відбудуться дня 11. лютого 1934 в год. 10. передпол. в салі „Української Бесіди", вул. Рутовського ч. 22, з таким порядком:

1) Відкриття Зборів.
2) Вибір предсідника по думці § 6 ст.
3) Відчитання протоколу з попередніх Заг. Зборів.
4) Звіти: касовий, господарський і звіти одиноких секцій.
5) Звіт Контрольної Комісії й уділення абсолюторії уступаючому Виділові.
6) Вибір Нового Виділу.
7) Внески і запити.

За Виділ С. Т. „Україна":

Е. Нагірний в. р. голова — С. Конашевич в. р. секретар

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10